

KİTAP İYİ GELİR
MÜREN BEYKAN

BAŞARI KIRILGANDIR!

TEOG sınavı yaklaşıyor işte; oyun yok, eğlence yok, hep çalışma, hep çalışma. Başarı konusundaki yüksek beklenti ülkeyi ele geçirmiş durumda, yine ve yine. Peki ne yapmalı, bu aralıksız yarışa nasıl ara vermeli?

Çocukların başarılı olmasını istiyoruz hepimiz, her zaman, her durumda. Okulda, aile yaşamında, işyerinde. Genellikle, "başarı" üzerine düşünmeden istiyoruz bunu. Sınavlarda, ilk 100'de gözümüz. Gönümüz "en başarılı" çocuğun anası, babası olmakta. Oysa çocuklar oynamak, arkadaşlık etmek, gülmek, eğlenerek öğrenmek istiyor.

Bizimki gibi kalabalık bir ülkede başarılı olanları; daha başarılı olabilecekleri daha "iyi" okullara seçmek, daha daha "iyi" üniversitelerde eğitim görmelerini sağlamak, peş peşe sınavlarla elemeyi gerektiriyor. Başka yöntemini geliştirememişiz; kura kura, "en iyiler" in alkışlandığı, ama farklı insanların farklı başarılar gösterebileceğinin, yaşamın zenginliğinin başarı olarak algılanmayan nice "başarı"yla mümkün olabildiğinin anlaşılamadığı bir sistem kurabilmişiz yazık ki. Ve bugünlerde, 8. sınıflar için TEOG sınavı yaklaşıyor işte; oyun yok, eğlence yok, hep çalışma, hep çalışma. Başarı konusundaki yüksek beklenti ülkeyi ele geçirmiş durumda, yine ve yine.

Çocuk edebiyatı, gençlik edebiyatı bu konulara uzak duramıyor elbette. Öykülere, romanlara konu oluyor başarı kavramı, stresle baş etmeye çalışan çocuklar. Karin Karakaşlı'nın "Dört Kozalak" adlı romanı (Köprü Kitaplar, Güneşçi Kitaplığı) bu örneklerin güçlülerinden biri. 2014 yılının en iyi gençlik romanı da seçilen kitapta üniversite sınavı için özel ders alan dört genci tanıştırıyor okurla. Dördü de farklı kültürel yapılara sahip ailelerde büyüyor, ama ortak korkuları, sınavda yeterince başarılı olamamak.

Ünlü "Çıtır Çıtır Felsefe" dizisinin "Başarı ve Başarısızlık" kitabında da Brigitte Labbé şöyle diyor (Türkçesi: Azade Aslan, Güneşçi Kitaplığı): "Kazanmanın, başkalarını yenmenin, insana kendini iyi hissettirebileceği doğru. Ama birazcık düşünsek, bu keyif hissinin hemencecik uçup gittiğini fark ederiz. Başkalarına –yalnız ve yalnız başkalarına– karşı kazanılan başarılar, çoğu kez geçici, küçücük başarılardır."

Başarı konusundaki korkularımızı, merkezi otoritenin dayatması sonucu farkında olmadan giyindiğimiz yargılama cübbemizi keşke bir yana bırakabilsek. Yapamıyoruz. Çocuklarımız söz konusu olduğunda, beklenti çitamız en tepede. Çok satan Amerikalı çocuk kitabı yazarlarından Andrew Clements'in "Karne Oyunu" adlı kitabındaki (Türkçesi: Mine Kazmaoğlu, Güneşçi Kitaplığı) üstün zekâlı kahramanımız, arkadaşlarından ayrı düşmekten, yarış atına çevrilmekten, itilip kakılmaktan öyle korkuyor ki, kendini gizliyor, "normal çocuk" numarası yapıyor. Bol sıfır alma fikrini geliştiriyor; ama bu sefer de okulu ciddiye almıyormuş gibi görüldüğünü fark ediyor. Yetişkinlerin sayılara, harflere, test puanlarına alıcı gözle bakıp, bunlar üzerine gerçekten kafa yormasını isterken, işler rayından çıkıyor. Sonunda da şunları anlatıyor: "... notlar ve sınavlar, çocukların kendilerini kaybeden ya da kazanan gibi hissetmelerine yol açabiliyor. İşte bundan hoşlanmıyorum. Çünkü, geçen yıl hepimiz Seviye Sınavı'na girdikten sonra bazıları kendini aptal sanmaya başladı. Oysa, hiç de aptal falan değillerdi..."

Bizim başarı çitamızı yakalamayan çocuklar aptal değil; bu konuda daha derin düşünmeliyiz. Çalışmayı ciddiye alanlar, fazla çaba harcayanlar, istedikleri

sonuçlara ulaşmalı. Ancak, bizden daha iyi not alanlar, kazandığımızdan daha fazla kazananlar, daha çok gezebilenler, daha çok onu bunu yapanlar olacaktır hep; o zaman başarısız mı sayılacağız? "Başarı kırılmalıdır; her an bir başkası bizim yerimize bir numara olabilir..." Başarıya odaklanmanın dozu da, niteliği de yaşamdaki mutluluğumuzu, huzurumuzu doğrudan etkiliyor. Çocukları, gençleri "kaybedenler", "tutunamayanlar" diye fütursuzca yaftalarken başarıyı neye endekslediğimizi açıklıkla ifade etmek; kendimizi, çocukları bu yaftalarla ne çıkmazlara mahkûm edebileceğimizi düşünmek bizi yalınkat "başarı" kabullerinden kurtarabilir.

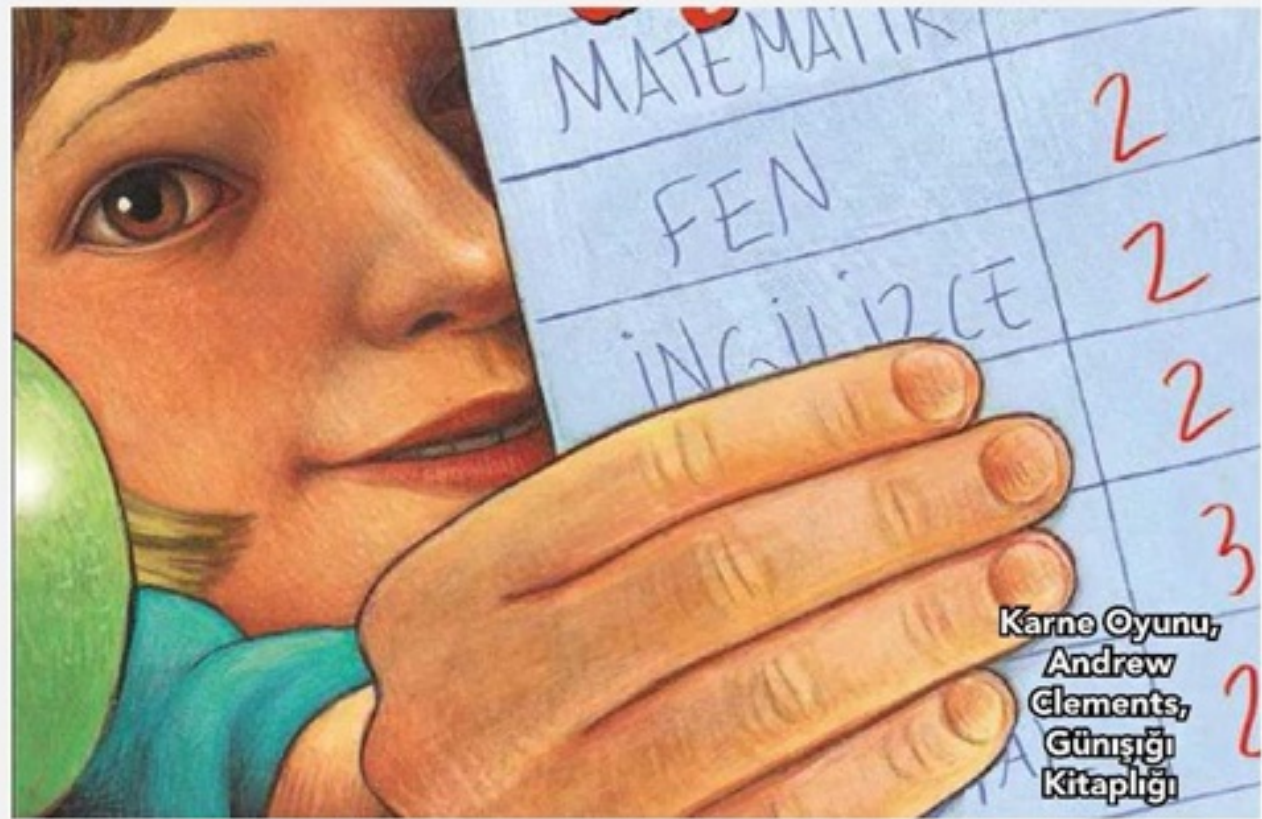
Bu konularda da, çocuklarla diz dize, kucak kucağa kitap okumak iyi gelir hepimize. Usta öykücümüz Cemil Kavukçu'nun "Yolun Başındakiler", Tolga Gümüştay'ın "Hazırlıksız" ve yine, Clements'in "Sıradan Bir Çocuk" (Türkçesi: Mine Kazmaoğlu) romanları okurken gülümseyeceğimiz ama hüzünleneceğiz kitaplar. Kendi okul yıllarımızı, yanımdaki çocuğun, içinde çabaladığı koşulları, gerçek başarıyı düşündürecek kitaplar! Evet, daha iyi bir eğitim sistemini başarmak zorundayız. Evlat sevgisi budur en başta. Ve evlatlarla en çok, kitap iyi gider.

Başarı ve Başarısızlık,
Brigitte Labbé

Dört Kozalak,
Karin Karakaşlı,
Güneşçi Kitaplığı

Karne Oyunu,
Andrew Clements,
Güneşçi Kitaplığı